

Lägesbild över brott och otrygghet i Sjöbo kommun

2024

Sjöbo kommun
Kommunhuset
Gamla Torg

kommun@sjobo.se
0416-27 00

Postadress Sjöbo kommun
Kommunhuset
Gamla Torg
27580 Sjöbo

Organisationsnummer
212000-1090

Innehållsförteckning

Inledning.....	3
Våra prioriterade områden	3
Sjöbo kommun	4
Brottsligheten i kommunen	5
Otrygghet och oro att utsättas för brott.....	6
Barn och ungas otrygghet och oro att utsättas för brott.....	6
Äldres otrygghet och oro att utsättas för brott	7
Tillit och förtroende för rättsväsendet.....	8
Skadegörelse och nedskräpning.....	9
Stöld- och tillgreppsbrott	10
Trafik.....	11
Motorburen ungdom	12
Våld i offentlig miljö	13
Våld i offentlig miljö mot barn och unga.....	14
Våld i nära relation	15
Våld mot barn och unga i inomhusmiljö	16
Skolans kränkingsanmälningar	16
Våldsbejakande extremism	17
Sexualbrott, prostitution och människohandel för sexuella ändamål.....	18
Sexualbrott mot barn och unga	18
ANDTS.....	19
Bedrägeri	21

Inledning

Svenska kommuner måste sedan 1 juli 2023 arbeta brottsförebyggande. Det går att läsa i *Lag (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete*. Kommunen ska bland annat genomföra en lägesbild och se över behovet av brottsförebyggande åtgärder. Det brottsförebyggande arbete ska baseras på kunskap. Kommunen ska också ansvara för ett strategiskt brottsförebyggande råd och strävar efter en samverkan med andra viktiga aktörer inom kommunens geografiska område.

Denna lägesbild syftar till att beskriva brott och otrygghet inom kommunens geografiska område. Enligt lagen ska lägesbilden innehålla en kartläggning av brottsligheten, dess omfattning och konsekvenser, annan information av betydelse samt en analys av kartläggningen och informationen.

Lägesbilden ska uppdateras minst vartannat år och ligga till grund för kommunens ställning till behov av brottsförebyggande åtgärder. Åtgärderna ska formuleras i en åtgärdsplan.

Våra prioriterade områden

Sjöbo upplevs av kommuninvånarna över lag som en trygg kommun, med låg självrapporterad utsatthet och få anmälda brott. Samtidigt visar lägesbilden att det finns områden som kommunen kan arbeta vidare med för att minska brottsligheten och öka tryggheten. Lokala BRÅ har utifrån lägesbilden beslutat om följande prioriterade områden för perioden september 2024 – juni 2026:

- **Barn och unga med särskilt fokus på missbruksproblematik, motorburen ungdom och skadegörelse.** De senaste åren har skadegörelseproblematiken ökat, vilket inneburit ekonomiska konsekvenser för kommunen, föreningslivet och kommuninvånarna. Skadegörelse, klotter och nedskräpning har även stor påverkan på den upplevda tryggheten i kommunen och riskerar att bidra till en ökad brottslighet.

Lägesbilden visar också att barn och unga i Sjöbo i högre utsträckning än unga i andra skånska kommuner exponeras för och använder olika typer av berusningsmedel, i synnerhet alkohol. Anmälda narkotikabrott, avloppsprover och narkotikasök på skolor visar också att det finns en förekomst av narkotika i kommunen.

Motorburen ungdom har under flera år varit en upplevd problematik bland kommuninvånarna. Kommun, polis och näringsliv vidtog gemensamma åtgärder, vilket minskade problematiken betydligt. Det finns dock indikationer på att en del av de motorburna ungdomarna fortsatt bidrar till ordningsstörningar, otrygghet och skadegörelse samt brukar alkohol och narkotika i deras fordon.

- **Våld i nära relationer, med särskilt fokus på barn och unga, äldre, samt personer med funktionsnedsättning.** Ett lågt antal anmälda brott, men ett stort mörkertal. Detta gäller särskilt våld mot äldre samt personer med funktionsnedsättning. Våld i nära relation och barnmisshandel var även två av de främsta aktualiseringsorsakerna hos socialtjänsten under 2022 och 2023.

Sjöbo kommun

Sjöbo är en landsbygdskommun som är beläget mitt i södra Skåne. Kommunen har en yta på 500 km² och gränsar till Ystad, Tomelilla, Hörby, Eslöv, Lund och Skurups kommuner. Kommunen omfattar totalt åtta tätorter och mindre samhällen. Sjöbo är kommunens centrala tätort och Blentarp, Lövestad och Vollsjö är serviceorter i den södra, östra respektive norra kommundelarna.

Sjöbo är en av landets hästtätaste kommuner med nära till naturen. I slutet av juli varje år lockas ungefär 150 000 besökare till Sjöbo marknad, som också är en av landets största. I Sjöbo finns också ett stort kulturarv med slott, korsvirkeslängor, museum, restauranger, skulpturparker samt teater- och musikuppsättningar. Sjöbo har också en starkt, drivande näringsliv och flertalet engagerade föreningar inom olika områden.

I Sjöbo bor ungefär 19 547 personer, varav de flera är i åldern 30–49 år. Nästan en fjärdedel av befolkningen är 65 år eller äldre. En femtedel av befolkningen består av barn och unga i åldern 0–19 år. De flesta invånare i kommunen bor i småhus och det är vanligast att äga sitt boende. Ungefär en tiondel av befolkningen bor i trångboddhet, vilket är lägre än genomsnittet för riket. Ett hushåll består i genomsnitt av två personer, där de flesta är ensamstående utan barn. En femtedel av hushållen består av sammanboende med barn. Det är vanligast att det finns två barn i familjen. Totalt bor 479 barn (0–24 år) i Sjöbo med en ensamstående förälder, varav de flesta bor i ett hushåll med två barn. En tiondel av de ensamstående har 3 barn eller fler under 25 år.

I kartläggningen över kommunen som geografisk plats har utmaningar kopplat till risk- och skyddsfaktorer identifierats. Bland annat är det möjligt att se kommunen har en lägre andel individer med eftergymnasial utbildning och en lägre sammanräknad förvärvsinkomst än genomsnittet för riket. Samtidigt är arbetslösheten i kommunen relativt låg och få personer mottar stöd i form av ekonomiskt bistånd. I Sjöbo finns också en lägre andel barn som lever i fattigdom. Här finns dock stora skillnader mellan inrikes- och utrikesfödda barn, där ungefär tre gånger så många utrikesfödda barn lever med låg ekonomisk standard. Den sammanräknade förvärvsinkomsten skiljer sig inte markant åt mellan olika delar av kommunen, men finns det stora skillnader mellan män och kvinnors sammanräknade förvärvsinkomst.

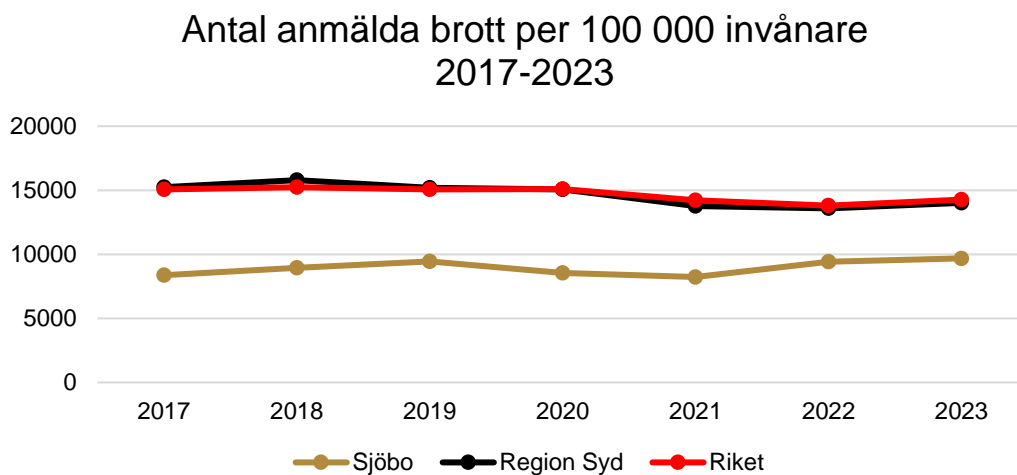
En majoritet av invånarna i Sjöbo bor i socioekonomiskt blandade områden. Ungefär två femtedelar av befolkningen bor i områden med goda socioekonomiska förutsättningar. Det finns således inga områden med socioekonomiska områden i kommunen.

Boendesegregationen i kommunen beskrivs också som låg. Trots detta går det att identifiera skillnader i utbildningsnivå, långtidsarbetslöshet, barnfattigdom och deltagande i fritidsaktiviteter mellan områden i kommunen. Detta innebär att barn och ungas förutsättningar kan variera beroende på i vilket område de växer upp.

Brottsligheten i kommunen

Sjöbo är en kommun med ett lågt antal anmälda brott i jämförelse med både riket och Region Syd. Under 2023 anmäldes totalt 1893 brott i kommunen. Sedan 2021 har Sjöbo haft en svagt uppåtgående trend i antalet anmälda brott. Detta beror främst på en ökning av anmälda skadegörelsebrott, sexualbrott och bedrägerier.

Det kan vara svårt att ge en korrekt bild över brottsligheten i kommunen. De anmälda brotten speglar bara de brott som kommer till polisen eller annan myndighets kännedom och det finns därför oftast ett mörkertal. Mörkertalet (den brottslighet som inte anmäls) kan variera mellan olika brottstyper och en del anmälda brott är beroende av hur mycket resurser polisen lägger på att upptäcka brottsligheten. Det gäller exempelvis narkotikabrott och trafikbrott.

Enskilda individers uppfattningar om förekomsten av olika typer av brott, ordningsstörningar och otrygghet i kommunen kan vara ett bra komplement till statistik över anmälda brott. Trygghetsmätningen, som genomförs i kommunen varje år, visar att invånarna i låg utsträckning upplever problematik i kommunen. Boende i Sjöbo tätort upplever enligt undersökningen en större problematik än boende i andra delar av kommunen. Det är också vanligare att kvinnor upplever problematik än män. Mätningen för 2023 visar att den upplevda problematiken har en nedåtgående trend i kommunen, bortsett från de yngsta (16–29 år) och äldsta (65 år eller äldre) målgrupperna.

Även den självrapporterade utsattheten för brott kan bidra till bilden av brottsligheten i kommunen. Ungefär en fjärdedel av de svarande i de undersökningar som genomförts i kommunen uppger att de blivit utsatta för någon typ av brott. I den nationella trygghetsundersökningen (NTU) har Sjöbo vid den senaste mätningen (2021/2022) haft en högre andel självrapporterad utsatthet i jämförelse med riket och länet.

Resultatet från trygghetsmätningen visar att andelen som drabbats av brott har minskat under 2023, även om siffrorna fortsatt är något högre än riket. I undersökningen uppger de svarande i störst utsträckning att de drabbats av stöldbrott. Män rapporterar i högre grad en utsatthet i jämförelse med kvinnor.

Otrygghet och oro att utsättas för brott

En stor andel av invånarna i riket upplever att brottsligheten har ökat kraftigt i landet de senaste tre åren. Detta är en uppfattning som delas av invånarna i Sjöbo. Hälften av kommunens respondenter i nationella trygghetsundersökningen uppger att de känner en betydande oro för brottsligheten i samhället. Undersökningar visar också att ungefär en tiondel av invånarna känner rädsla för specifika personer i deras bostadsområden.

Samtidigt visar flera undersökningar att den upplevda tryggheten i kommunen är relativt hög. I medborgarundersökningen framgår det att fyra av fem personer känner sig trygga i det egna bostadsområdet när det är mörkt ute. Resultaten från trygghetsmätningen visar att den upplevda otryggheten har minskat i Sjöbo tätort sedan 2022, men ökat något i övriga delar av kommunen. Dock är den upplevda otryggheten fortsatt som högst i Sjöbo tätort. Undersökningar visar också att kvinnor i högre grad känner sig otrygga i jämförelse med män, vilket speglar trenderna för riket. En låg andel av kommuninvånarna uppger att de avstått från någon form av aktivitet till följd av sin otrygghet. Samtidigt uppger ungefär en fjärdedel att de ofta valt en annan väg till följd av otrygghet.

Under de trygghetsvandringar som genomförts i kommunen framgår det att otryggheten kan kopplas till bristande belysning, osäkra trafiklösningar och problematik kopplat till ungdomsbrottslighet och öppen narkotikahandel.

Barn och ungas otrygghet och oro att utsättas för brott

Ungefär en tredjedel av barn och unga (16–29 år) uppger att de känner otrygghet ute ensamma en sen kväll. Det är en mycket större andel kvinnor än män som uppger att de känner otrygghet. Ungefär en tiondel uppger att de känner rädsla för speciella personer i bostadsområdet, särskilt i Sjöbo tätort. Den upplevda tryggheten är dock högre i centralorten än i övriga delar av kommunen. En femtedel av flickorna uppger att de avstått någon typ av aktivitet till följd av deras otrygghet, medan motsvarande siffra bland pojkar uppgår till sju procent.

Undersökningar som genomförts på kommunens skolor visar att eleverna i kommunen i stor utsträckning känner sig trygga. På högstadieskolan, som under 2023 drabbades av stora ordningsstörningar genom bland annat skadegörelse, var den upplevda tryggheten lägre än på kommunens låg- och mellanstadieskolor i Skolinspektionens skolenkät (2022). Det var också en högre andel som uppgav att de känner rädsla för andra elever. I kommunens egna trygghetsundersökningar framgår det dock att tryggheten på skolan har ökat markant och att ordningsstörningarna har minskat vid mättillfällen under 2023.

På gymnasieskolans egen trygghetsmätning (2024) undersöks tryggheten på olika platser med koppling till skolan. Den samlade bilden av trygghetsmätningen visar att eleverna på skolan i stor utsträckning upplever trygghet. Andelen som uppger att de känner sig mycket trygga är som störst på APL, i bygghallen och verkstaden samt i klassrum och salar. Platser som identifierats som något otrygga är idrottshallen och omklädningsrum samt i matsalen, på toaletterna och på skolgården, körgården och grusgropen.

Trots att en stor andel av invånarna känner sig trygga i kommunen, är oron för att drabbas av brott stor. I trygghetsmätningen uppger två tredjedelar av respondenterna att de känner oro för att utsättas för någon typ av brott. Även här är oron något högre bland kvinnor än hos män. I den nationella trygghetsundersökningen framgår det också att två femtedelar av kommuninvånarna oroar sig mycket eller ganska ofta för att en närstående ska drabbas av brott. Det är vanligast att känna oro för att drabbas av tillgreppsbrott, såsom inbrott i bostad eller förråd samt stöld av fordon. En av tio uppger också att deras oro att utsättas för brott haft en negativ påverkan på deras livskvalitet.

Nationella siffror visar att oron att utsättas för brott kan få konsekvenser för barn och unga, särskilt i skolåldern. Det kan bland annat handla om att hålla sig borta från skolan en hel dag, att undvika att gå ut eller medvetet undvika speciella personer eller platser. Idag saknas kommunspezifika siffror för grundskoleelevers oro att utsättas för brott, men i trygghetsmätningen uppger två tredjedelar av de svarande i ålder 16–29 år att de känner oro. I likhet med övriga målgrupper är oron att drabbas av stölder och inbrott som störst. Flickor oroar sig dessutom för att bli överfallen eller misshandlad i området.

Äldres otrygghet och oro att utsättas för brott

Resultaten från trygghetsmätningen visar att den upplevda tryggheten bland kommunens äldre (65+) ökar. Dock är det fortfarande en stor andel av de äldre i Sjöbo tätort som känner otrygghet. I likhet med övriga åldersgrupper så känner kvinnor i större utsträckning än män en oro. Mindre än en tiondel av de äldre uppger att de känner rädsla för speciella personer i bostadsområdet. Andelen som uppger att de avstått en aktivitet till följd av otrygghet är också låg. Det är vanligast att avstå från att åka buss eller tåg.

Ungefär hälften av de äldre i kommunen oroar sig för att drabbas av någon typ av brott. Även här är oron större bland kvinnor än män. Både män och kvinnor oroar sig i störst utsträckning för inbrott. Ungefär en tiondel av de äldre oroar sig för att bli överfallen eller misshandlad i området.

Otrygghet och oro att utsättas för brott hos personal inom vård och omsorg

Under 2024 genomfördes en enkät till personal som arbetar inom vård och omsorg. Enkäten skickades ut till samtliga medarbetare på förvaltningen. Resultatet visar att respondenterna i hög utsträckning känner sig trygga i kommunen. Ungefär en tredjedel uppger att det är speciella platser som bidrar till otrygghet. Här pekas bland annat bussterminalen, skateparken och parkeringar ut. Många upplever otrygghet på platser där det är mörkt och saknas belysning. Det finns också en otrygghet kopplat till folksamlingar, sena kvällar och uppfattningen om förekomsten av brottslighet i kommunen.

En låg andel av de svarande känner oro att utsättas för brott under arbetstid. Oron är oftast kopplad till ensamarbete, hotfulla kunder, patienter med olika psykiska sjukdomar och rädsla för att medarbetare ska utsättas för obehagliga situationer.

Tillit och förtroende för rättsväsendet

Det finns en koppling mellan den upplevda otryggheten och tilliten till samhället. Personer med hög tillit till myndigheter och andra personer känner generellt en större trygghet.

I den nationella trygghetsundersökningen uttrycker ungefär hälften av landets invånare ganska eller mycket stort förtroende för rättsväsendet som helhet, vilket även återspeglas i siffrorna för länet. I Sjöbo är motsvarande siffra något lägre (42 procent).

Kommunens uppfattningar av polisens arbete sticker ut i negativ bemärkelse i kommunen. Två tredjedelar av invånarna i Sjöbo upplever att polisen har mycket eller ganska dålig närvaro i kommunen. Ungefär hälften uppger att de känner mycket eller ganska stort förtroende för polisen sätt att bedriva sitt arbete. I trygghetsmätningen framgår det även att andelen som anser att polisen bryr sig om de lokala problemen har minskat, särskilt i Sjöbo tätort. Uppfattningen är något högre hos män än kvinnor, men särskilt utmärkande bland den yngre målgruppen (16–29 år). En tredjedel av de svarande i trygghetsmätningen uppger att de anmält de brott de blivit utsatta för de senaste 12 månaderna.

Kommunens egna undersökningar om föreningslivet och näringslivets trygghet ställer också frågor om verksamheternas upplevelser av polisen. I båda enkäterna uppger en majoritet att de får bra stöttning från polisen när det händer något. Ungefär hälften av de svarande i respektive enkät uppger också att de får snabb stöttning från polisen om något skulle inträffa.

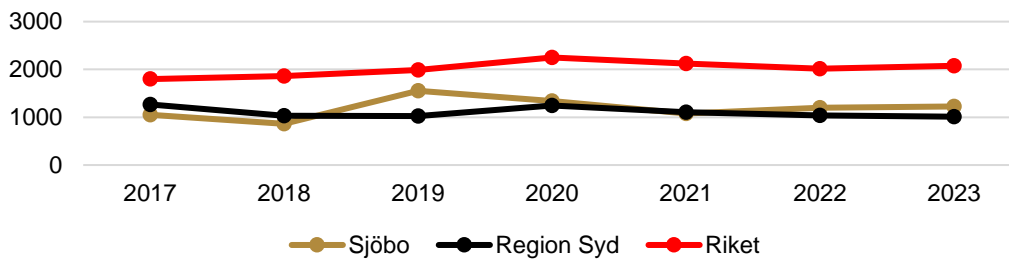
I medborgarundersökningen ställs också frågor om de svarandes förtroende för riksdagspolitiker och kommunpolitiker. I Sjöbo uppger ungefär en femtedel att de har ett mycket eller ganska stort förtroende för politiker i riksdagen, vilket är lägre än genomsnittet för både länet och riket. En något högre andel uppger att de har förtroende för politiker i kommunen. Däremot uppger nästan två tredjedelar av de svarande i samma undersökning att de upplever att det finns korrupcion i kommunens verksamheter.

I Region Skånes Folkhälsoenkät för vuxna (2022) framgår det att ungefär en tredjedel av de svarande har svårt att lita på andra. Motsvarande siffra i medborgarundersökningen är 46 procent. I trygghetsmätningen framgår det också att en tiondel upplever att det är svag sammanhållning i bostadsområdet. Ungefär en sjättedel uppger att boende inte skulle agera vid slagsmål.

Skadegörelse och nedskräpning

Antal anmälda skadegörelsebrott i Sjöbo har haft en uppåtgående trend sedan 2021. Under 2023 anmäldes totalt 239 skadegörelsebrott i kommunen. Sjöbo har i jämförelse med riket ett lägre antal anmälda brott per 100 000 invånare, men ligger något högre än Region Syd.

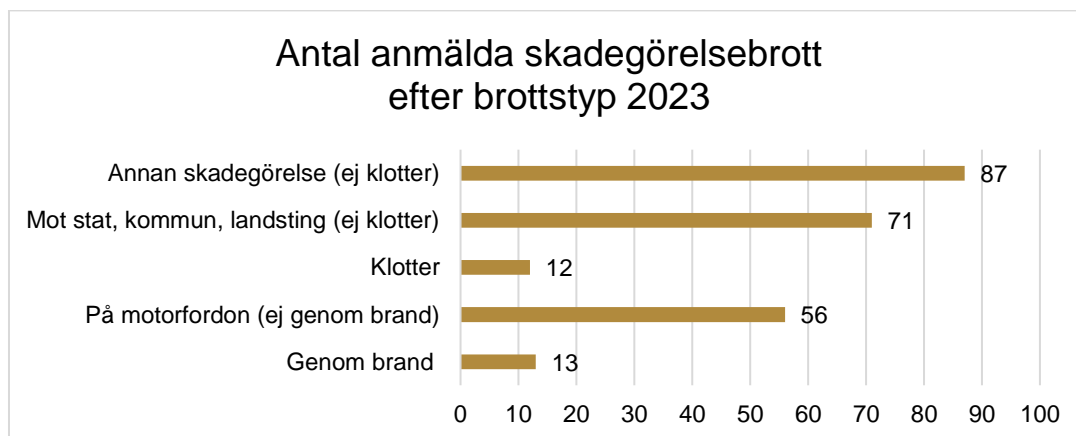
Antal anmälda skadegörelsebrott
per 100 000 invånare
2017-2023

Skadegörelsebrotten kan delas upp i olika brottstyper, däribland skadegörelse genom brand, skadegörelse på motorfordon (ej genom brand), klotter, skadegörelse mot stat, kommun landsting (ej klotter) samt annan skadegörelse (ej klotter). I Sjöbo är det flesta av de anmälda brotten annan skadegörelse (ej klotter), mot stat, kommun landsting (ej klotter) och skadegörelse på motorfordon (ej genom brand).

De flesta anmälda skadegörelsebrott inträffar i den centrala tätorten. Under 2023 var kommunens skolor särskilt drabbade av skadegörelse, vilket innebar stora kostnader för kommunen. Det är också vanligt att kommunens verksamheter drabbas av skadegörelse i form av uppklippt staket, sönderslaget materiel samt åverkan. De flesta brott som drabbar kommunens verksamheter inträffar på helger och under sommarmånaderna.

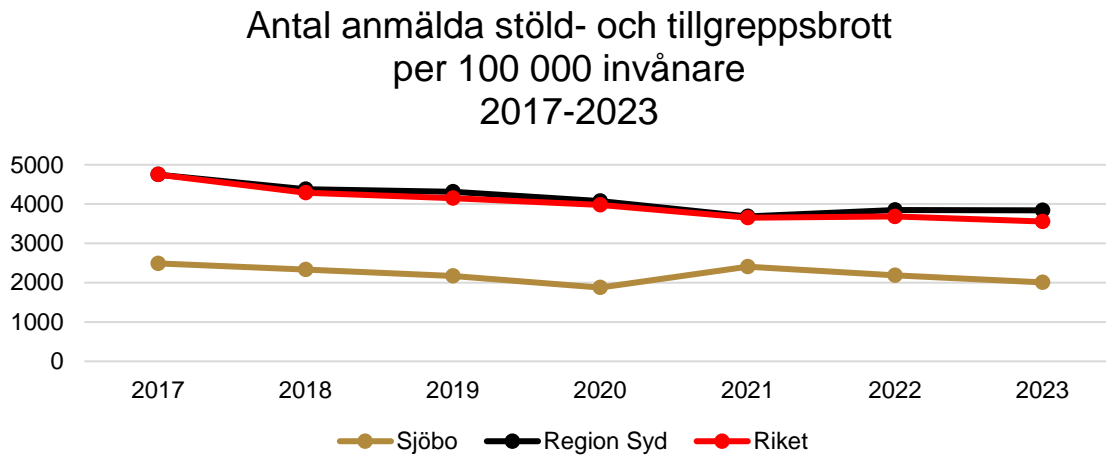
Antal anmälda skadegörelsebrott
efter brottstyp 2023

Nedskräpning ingår inte i statistiken över skadegörelse, utan är ett miljöbrott. Skadegörelse och nedskräpning bidrar gemensamt till att platser kan se ovårdade ut, vilket kan öka den upplevda otryggheten på platsen. I trygghetsmätningen uppger ungefär en fjärdedel av de svarande att de upplever problematik med nedskräpning, främst i Sjöbo tätort där siffran uppgår till 42 procent. Under 2023 anmäldes totalt 12 brott i kommunen.

Stöld- och tillgreppsbrott

Stöld- och tillgreppsbrotten innefattar tillgrepp av forskaffningsmedel (fordon), inbrottsstölder och övriga stöldbrott. Under året anmäldes totalt 391 brott i Sjöbo. De anmälda stöld- och tillgreppsbrotten har haft en nedåtgående trend i kommunen de senaste åren.

De flesta brott som anmäls i Sjöbo är inbrottsstölder. Totalt anmäldes 112 inbrottsstöld i kommunen under 2023. De flesta stöld inträffar i en bostad, fritidshus eller liknande. Sedan 2017 har antalet anmälda bostadsinbrott fördubblats. Trots detta har Sjöbo i genomsnitt ett lägre antal anmälda brott än riket. Antalet anmälda inbrott i källare, på vind eller i fritidshus har dock minskat sedan föregående år (2022).

Oron att drabbas av inbrott i bostaden är relativt hög i kommunen. I trygghetsmätningen uppger drygt hälften av de svarande att de oroar sig för inbrott i bostad eller förråd, jämfört med en fjärdedel av de svarande i medborgarundersökningen.

Det är också en stor andel inbrott i industri, verkstäder, lager, garage, på byggplatser, kontor eller likande. Några av de anmälda brotten gällde inbrott i butik, varuhus eller dylikt. Inbrotten är bara en del av de stöldbrott som drabbar näringslivet. Under 2023 anmäldes totalt 68 stöldbrott mot näringslivet. Ungefär en tredjedel av de svarande i kommunens enkätundersökning till näringslivet uppger också att deras företag drabbats av stöldbrott. Förutom inbrottsstölderna drabbas näringslivet även i stor utsträckning av snatteri eller stöld utan inbrott. Ungefär en tiondel av föreningslivet i Sjöbo uppger också har blivit drabbade av stöld och inbrott de senaste två åren.

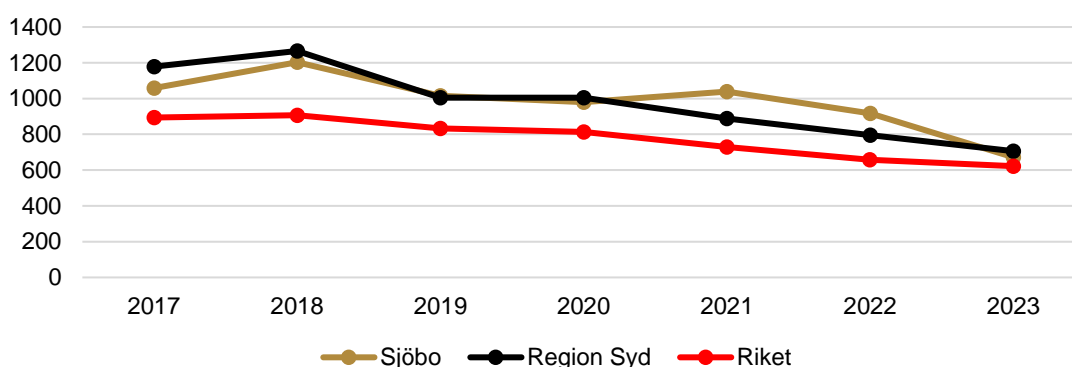
Stöld med koppling till fordon, exempelvis bilstöld och cykelstöld, har haft en nedåtgående trend i kommunen de senaste åren. Den självrapporterade utsattheten för stöld av fordon är relativt låg. Ungefär två femtedelar av de svarande i trygghetsmätningen uppger att de känner oro för att få sitt fordon stulet. Det observeras dock en viss ökning av stöld ur eller från motordrivna fordon, samt drivmedelsstöld.

Under 2023 anmäldes totalt fem stöldbrott mot äldre eller funktionsnedsatt i kommunen. Brotten gällde stöld ur bostad samt fickstöld.

Trafik

Under 2023 anmäldes totalt 131 anmälda brott i kommunen, vilket inkluderar vårdslöshet i trafik, smitning (ej från parkeringsskada), olovlig körning samt rattfylla. Antalet anmälda trafikbrott i kommunen skiljer sig inte markant åt från genomsnittet för riket och Region Syd. Antalet anmälda trafikbrott speglar till stor del polisens arbete, vilket gör det svårt dra slutsatser kring hur den faktiska trafikbrottsligheten i kommunen ser ut.

Antal anmälda trafikbrott per 100 000 invånare
2017-2023

Utöver de anmälda brotten registreras också ordningsböter. Under 2023 delade polisen ut totalt 437 böter i kommunen, varav ungefär hälften gällde hastighetsöverträdelse. De flesta böter delades ut på 70- samt 80-väg. En åttondel av ordningsböterna gällde hastighetsöverträdelse på 40-väg. Övriga brott var beteendebrott, brott mot brukande av oregistrerad, avställd, oskattad eller körförbudsbelagt fordon samt brott beträffande fordons skick och utrustning. Två av ordningsböterna gällde brott mot bestämmelserna om last, vikt, samt säkring av last.

I trygghetsmätningen uppger ungefär en fjärdedel av de svarande att trafikregler inte respekteras i det egna bostadsområdet, särskilt i centralorten. En fjärdedel av respondenterna i NTU uppger dessutom att det finns problem med fortkörning i kommunen. Trots detta upplever en stor del av invånarna upplever att trafiksäkerheten på gång- och cykelbanor är mycket eller ganska bra.

I statistiken över antalet anmälda brott delas rattfylleri in i två kategorier: *rattfylleri inkl. grovt* samt *rattfylleri under påverkan av narkotika*. Under 2023 anmäldes totalt 34 rattfyllor, varav 14 var under påverkan av narkotika.

Antalet anmälda smitningsbrott i kommunen har minskat sedan föregående år. Under 2023 anmäldes totalt 53 brott, varav vid ett fåtal rapporterades betydande materialskador, personskador eller dödligt utfall.

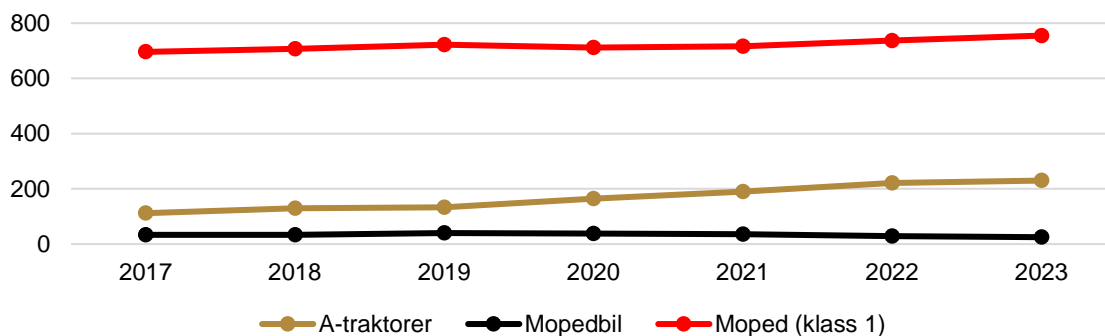
Under 2023 anmäldes 42 brott gällande olovlig körning i kommunen. Inga brott gällde tillåtande av olovlig körning anmäldes.

Motorburen ungdom

En stor del av ungdomarna i Sjöbo är motorburna på olika sätt. Sjöbo är dessutom en samlingsplats för motorburna ungdomar i flera kommuner, däribland Ystad, Skurup, Tomelilla och Hörby.

Vid årsskiftet 2023/2024 fanns 755 mopeder (klass 1), 25 mopedbilar och 230 A-traktorer registrerade (i trafik och avställda) i Sjöbo kommun. Antalet A-traktorer har mer än fördubblats sedan 2017, då siffran uppgick till 112 fordon. I jämförelse med andra kommuner i Skåne har Sjöbo ett förhållandevis högt antal registrerade A-traktorer per 1000 invånare. Vid årsskiftet 2023/2024 fanns 11,8 A-traktorer per 1000 invånare i kommunen, jämfört med 3,1 registrerade fordon i länet respektive 5,3 i riket. Sjöbo är den fjärde största kommunen i Skåne sett till antal registrerade A-traktorer per 1000 invånare.

Antal registrerade (i trafik och avställda) fordon efter fordonstyp 2017-2023

I trygghetsmätningen (2023) framgår det att buskörning med fordon är ett *påtagligt* problem i Sjöbo tätort i jämförelse med riket. En tredjedel av de svarande i trygghetsmätningen 2023 upplever att buskörning är ett problem i det egna bostadsområdet, jämfört med 40 procent vid föregående år (2022). Över tid har problematiken med buskörning varit återkommande i tätorten, där 34–41 procent under perioden 2017–2023 upplever problem. Motsvarande siffra i Sjöbo – övrigt uppgick under mätningen 2023 till 22 procent.

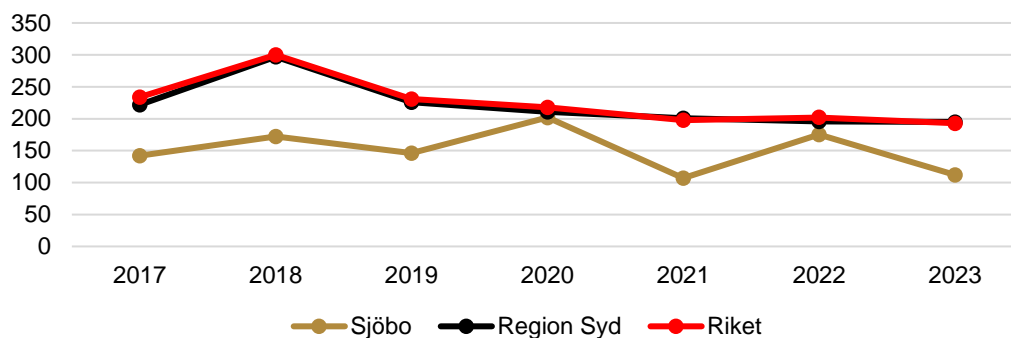
Även i medborgarundersökningen (2023) uppger en stor andel (40 procent) att de upplever ganska eller mycket stor problematik med störande trafik med motorfordon. I den centrala tätorten uppgår andelen till 48 procent. I den nationella trygghetsundersökningen har dock andelen svarande som i stor utsträckning upplever problem med störande körning i det egna bostadsområdet minskat från 29 procent 2017/2018 till 12 procent 2021/2022.

Kommun och polis har vid tidigare år arbetat aktivt tillsammans för att minska ordningsstörningar med koppling till motorburna ungdomar i Sjöbo, vilket gett resultat. Kommunen och polisens gemensamma bild är att problematiken inte är särskilt utmärkande längre. Det finns dock fortsatt en viss problematik kopplat till buskörning, skadegörelse samt alkohol och narkotika bland en del av de motorburna ungdomarna.

Våld i offentlig miljö

Våld i offentlig miljö innefattar misshandel (inklusive grov) i utomhusmiljö samt rån som riktas mot en person över 18 år. Under 2023 anmäldes totalt 22 våldsbrott i offentlig miljö i Sjöbo. I jämförelse med riket och regionen har Sjöbo ett lägre antal anmälda våldsbrott per 100 000 invånare. Trenden för antalet anmälda våldsbrott i offentlig miljö har varit relativt stabil sedan 2017.

Antal anmälda våldsbrott i offentlig miljö
per 100 000 invånare
2017-2023

Av de anmälda brotten var lite mer än hälften misshandelsbrott. I 11 av 12 fall riktades misshandeln mot en man med en obekant relation till förövaren. Ett av fallen gällde misshandel mot en kvinna, som även här var obekant med förövaren. De flesta målsägande i anmälda misshandelsbrott är i åldersgruppen 26–35 år. Ungefär en tiondel av misshandelsbrotten mot vuxna i offentlig miljö drabbar en äldre person över 65 år.

Under 2023 anmäldes 10 rån i Sjöbo, varav två med användning av skjutvapen. Samtliga rån riktades mot en privatperson, där personen var äldre eller funktionsnedsatt i tre av fallen. I ett av de anmälda rånen användes ett skjutvapen mot en äldre eller funktionsnedsatt person. I jämförelse med riket och regionen har Sjöbo ett lägre antal anmälda rån per 100 000 invånare.

Den självrapporterade utsattheten för misshandel och rån är låg i kommunen. Ungefär en tiondel av de svarande i trygghetsmätningen uppger att de upplever problematik med folk som bråkar och slåss utomhus, särskilt i centralorten. I medborgarundersökningen är motsvarande andel 17 procent.

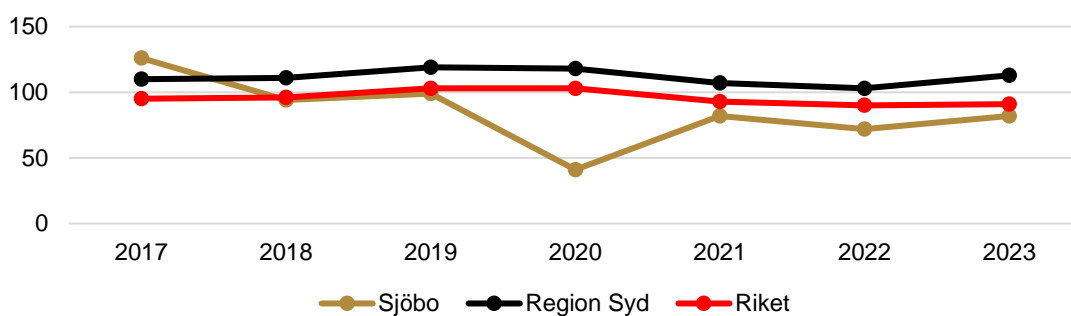
Ungefär 15 procent av invånarna i kommunen uppger att de känner oro för att utsättas för misshandel och drabbas av våld eller hot om våld. Även här är oron något högre i Sjöbo tätort i jämförelse med andra områden i kommunen. Ungefär en femtedel uppger att de oroar sig mycket eller ganska ofta för att utsättas för personrån.

Våld i offentlig miljö mot barn och unga

Motsvarande statistik för barn och unga (0–17 år) visar att totalt 16 våldsbrott i offentlig miljö anmäldes under 2023. Över tid har pojkar varit överrepresenterade i kommunen gällande våld i offentlig miljö, men under 2023 var den målsägande i de flesta fall en flicka.

Majoriteten av de anmälda brotten gällde misshandel. Under året anmäldes tre rån mot en person under 18 år i kommunen. Samtliga rån skedde dock i en inomhusmiljö. Inget skjutvapen användes i samband med rånen.

Antal anmälda våldsbrott mot barn (0-17 år)
i offentlig miljö per 100 000 invånare
2017-2023

Både i medborgarundersökningen och i trygghetsmätningen uppger ungefär en femtedel att ungdomsgäng bråkar och stör ordningen i det egna bostadsområdet. Andelen är högre i Sjöbo tätort än i övriga områden i kommunen. Siffror från den nationella trygghetsundersökningen visar dock att det är en mycket låg andel som i stor utsträckning upplever problematik med personer eller gäng som bråkar och stör.

Ingen av de svarande i trygghetsmätningen (2023) i åldern 16–29 år har utsatts för våld de senaste 12 månaderna. 19 procent i samma åldersgrupp (14 procent av männen och 21 procent av kvinnorna) uppger att de känner oro för att bli överfallen eller misshandlad i området. Oron är högre i tätorten (25 procent) än i övriga områden i Sjöbo (14 procent).

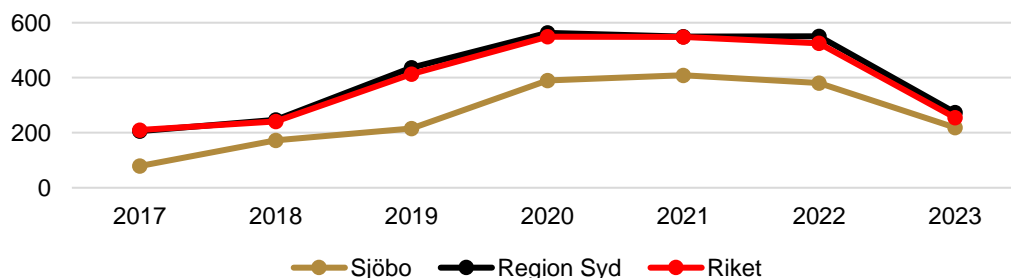
Våld i nära relation

Våld i nära relation innebär att våldet utövas av någon som den utsatta har, eller har haft, en relation till. Det kan handla såväl om partner, föräldrar, syskon, barn eller annan närstående. Nationellt centrum för kvinnofrid (NCK) beskriver att våldet i nära relationer kan anta olika former och därmed vara både fysiskt, psykiskt, sexuellt, materiellt och ekonomiskt. Våldet blir ofta allvarligare ju längre relationen pågår.

En del av våldshandlingarna som utförs i en nära relation är brottsliga handlingar, medan andra inte är det. Brottet grov kvinnofridskränkning är en underkategori till brottet grov fridskränkning och fokuserar på upprepade kränkningar i form av vålds- frids- eller sexualbrott som en man begår mot en kvinna i en nära relation. Eftersom våld i nära relation kan inträffa i alla sorts relationer och inte enbart innefattar mäns våld mot kvinnor behöver redovisningen av brottsstatistik inkludera flera typer av brott. För att överskådligt kunna beskriva anmälda brott inom ramen för våld i nära relation har därför ett index med utvalda brottskategorier skapats: *Brottsindex – Brott i nära relation*. Överträdelse av kontaktförbud presenteras separat.

I statistiken över anmälda brott presenteras enbart de brott som skett av en *närstående genom parrelation* eller av en *närstående genom släktskap/familj* mot en person 18 år eller äldre.

Brottsindex - Brott i nära relation
Antal anmälda brott per 100 000 invånare
2017-2023

Under 2023 anmäldes totalt 43 brott i nära relationer mot vuxna i Sjöbo. I majoriteten av de anmälda brotten var målsägande en kvinna som har eller har haft en parrelation med den misstänkta. Totalt anmäldes 36 brott mot en kvinna, varav 27 skedde i en parrelation. En liten del av de anmälda brotten riktades mot en man. Även här var det vanligast att misshandel utfördes av någon som målsägande har eller haft en parrelation med.

I analysen av de anmälda brotten under 2023 observeras en drastisk minskning av anmälda brott med koppling till våld i nära relationer, vilket tycks spegla siffrorna för riket och regionen.

Under 2023 anmäldes inga överträdelse av kontaktförbud i Sjöbo. Under 2022 anmäldes två fall av överträdelse, där en kvinna i en nära parrelation var drabbad i samtliga fall.

Våld mot barn och unga i inomhusmiljö

Under 2023 anmäldes totalt 62 våldsbrott mot barn och unga i inomhusmiljö. Siffran innefattar brotten misshandel (inkl. grov), barnfridsbrott samt grov fridskränkning som riktats till barn i åldern 0–17 år i en inomhusmiljö. Att brottet skett inomhus innebär att det skett på en plats där ordning och brottslighet inte kan påverkas genom polisens övervakning eller där polisen inte har insyn under patrullering.

De flesta barn som utsätts för brott är i åldern 7–14 år. Det finns ingen markant skillnad mellan pojkar och flickors utsatthet för brott. Statistiken över anmälda barnfridsbrott under 2023 visar dock en överrepresentation av pojkar som bevittnat våld i en nära relation. Tio av de anmälda brotten under 2023 var riktade mot en pojke, jämfört med fyra anmälda brott mot flicka. Ett av de anmälda brotten under 2023 var en grov fridskränkning mot flicka.

Under 2023 var oro för barn/ungdom, våld i nära relation, barn och ungas kriminalitet samt barnmisshandel de vanligaste aktualiseringsorsakerna hos kommunens socialtjänst.

Skolans kränkingsanmälningar

Siffror på nationell nivå visar att skolan är den vanligaste brottsplatsen för både misshandel och fysiska sexuella kränkningar bland barn och unga. Under perioden oktober 2022 – januari 2024 skrevs totalt 1211 misstänkta kränkingsanmälningar i kommunens förskolor samt grund- och gymnasieskolor. Nästintill samtliga anmälningar gäller grundskolan, medan ett mindre antal gäller förskola och gymnasium

I de månadsrapporter som lämnas till nämnden framgår det att de flesta av anmälningarna gäller pojkar, både som blir utsatta och själv utsätter andra. Händelserna är som vanligast där flest barn och elever rör sig samtidigt, det vill säga skolgården, kapprum, klassrum och undervisningsrum. De flesta händelser inträffar mitt på dagen.

I rapporten framgår även förekomsten av samlingsärenden. Ett samlingsärende innebär att fler än tre anmälningar upprättats för en enskild elev och syftar till att ta ett helhetsgrepp om elevens situation, vid behov skapa omfattande åtgärder samt längre uppföljning. Under perioden oktober 2022 – januari 2023 fanns totalt 51 öppna samlingsärenden. Motsvarande siffror för perioderna februari 2023 – maj 2023 samt juni 2023 – september 2023 var 46 respektive 15 öppna samlingsärenden. För perioden oktober 2023 – januari 2024 uppgick siffran till 28 samlingsärenden.

Sedan juni 2023 redovisas antalet kränkingsanmälningar utifrån händelse. Under perioden juni 2023 – januari 2024 har totalt 300 anmälningar upprättats till följd av en fysisk situation, medan 335 händelser anmäls utifrån en verbal grund. 44 av anmälningarna har en psykosocial grund och 35 är text- och bildburna.

Kränkingsanmälningar utifrån respektive skola redovisas för perioden januari – oktober 2023. Totalt upprättades 770 kränkingsanmälningar under perioden, varav de flesta på Färsingaskolan och Emanuelskolan.

Våldsbejakande extremism

Våldsbejakande extremism innebär att en enskild person eller grupp ägnar sig åt, uppmuntrar eller på annat sätt rättfärdigar ideologiskt motiverad brottslighet. Syftet med brottsligheten är att nå sina egna politiska mål. Personer som ägnar sig åt våldsbejakande extremism tillhör nästan alltid en våldsbejakande extremistmiljö (CVE 2022). I Sverige har Säkerhetspolisen pekat ut tre våldsbejakande extremistmiljöer:

- Den våldsbejakande islamistiska miljön,
- Den våldsbejakande högerextrema miljön samt
- Den våldsbejakande vänsterextrema miljön.

Center mot våldsbejakande extremism *Metodstöd för att stärka skolans förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism och skolattacker* (CVE 2024) beskriver de olika grupperna:

”Våldsbejakande islamister drivs av att styra samhället enligt en extrem och hårdför tolkning av islam. Exempel på måltavlor är allmänheten, judar, hbtqi-personer och kristna.

Våldsbejakande högerextremister drivs av antisemitiska, rasistiska och antidemokratiska idéer. Exempel på måltavlor är muslimer, judar, invandrare, hbtqi-personer, politiker och tjänstepersoner i offentliga anställningar.

Våldsbejakande vänsterextremister drivs av antidemokratiska idéer om att politiska motståndare som högerextremister och kapitalister bör bekämpas med våld. Exempel på måltavlor är högerextremister, anhängare av högerpartier och företrädare för vissa företag och myndigheter.” (Center mot våldsbejakande extremism, 2024).

Det finns även gärningspersoner som inte tillhör någon av ovan miljöer, utan fokuserar i störst utsträckning på specifika sakfrågor som djurrätt, miljörett eller kvinnohat.

Alla påverkansformer är inte olagliga, exempelvis informationsspridning. Det finns inte heller någon specifik lagstiftning kopplad till våldsbejakande extremism. Det kan därför vara svårt att mäta förekomsten av våldsbejakande extremism på en lokal nivå.

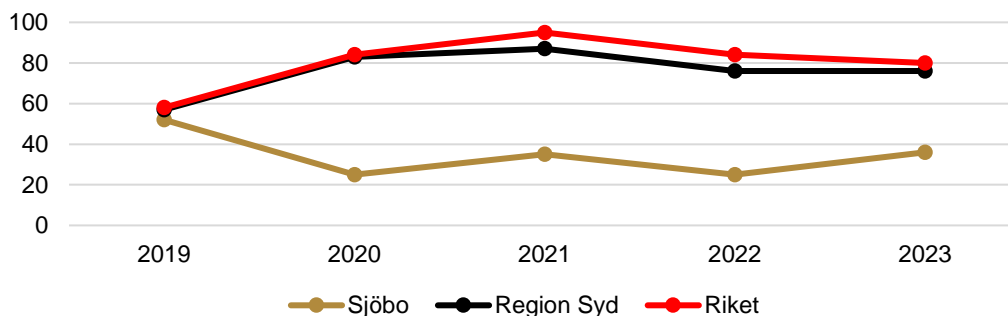
Enligt Kriminalvårdens kunskapsöversikt (2017) över våldsbejakande extremism nämns hatbrott som en rubricering med stark koppling till ideologisk motiverad brottslighet. Hatbrott kan beskrivas som ett juridiskt samlingsbegrepp för kriminella handlingar vars motiv varit att kränka en person eller en folkgrupp. Motiv för hatbrottet kan bland annat vara etnisk bakgrund, hudfärg, nationalitet, trosbekännelse, könsöverskridande identitet eller uttryck samt sexuell läggning.

I lokal statistik från polisen (2023) framgår det att det under perioden 2021–2022 i genomsnitt anmäldes tio (10) hatbrott per år i Sjöbo. Under 2023 halverades antalet anmälda brott, då siffran uppgick till fem (5).

Sexualbrott, prostitution och människohandel för sexuella ändamål

Indexet *Sexualbrott, vuxen 18 år eller äldre* inkluderar våldtäkt (inkl. grov), försök till våldtäkt, oaktsam våldtäkt, sexuellt övergrepp, oaktsamt sexuellt övergrepp samt sexuellt ofredande. Indexet inkluderar enbart brott som skett i en annan slags relation eller bekantskap samt där gärningspersonen varit obekant för målsägande. Indexet inkluderar även enbart anmälda brott för personer 18 år eller äldre. Det är viktigt att komma ihåg att det finns ett stort mörkertal koppla till sexualbrott.

Brottsindex - Sexualbrott, vuxen 18 år eller äldre
Antal anmälda brott per 100 000 invånare
2019-2023

Under 2023 anmäldes 7 sexualbrott mot vuxen 18 år eller äldre i kommunen. I jämförelse med riket och regionen har Sjöbo ett lägre antal anmälda brott per 100 000 invånare.

Under perioden 2019–2023 har inga brott med koppling till köp av sexuell tjänst eller koppleri (inkl. grovt) anmälts i kommunen. Inte heller några anmälda brott gällande människohandel för sexuella ändamål har upprättats under perioden.

Den självrapporterade utsattheten för brott är låg. I trygghetsmätningen (2023) uppger sju procent av de svarande att det förekommer problematik med att kvinnor antastas i det egna bostadsområdet. Upplevelser är något högre i Sjöbo tätort än i övriga områden i kommunen. Ungefär en tiondel av de svarande i NTU (2021/2022) oroar sig mycket eller ganska ofta för att utsättas för våldtäkt eller andra sexuella angrepp.

Sexualbrott mot barn och unga

Under 2023 anmäldes totalt 28 sexualbrott mot barn (0–17 år) i Sjöbo. I de brott där kön registreras var en flicka målsägande i majoriteten av procent av brotten. De flesta brott gällande en våldtäkt mot flicka under 18 år samt annat sexuellt ofredande mot flicka under 15 år. De anmälda sexualbrotten mot barn och unga har ökat över tid och ligger över genomsnittet för riket och regionen.

Under 2023 anmäldes totalt tre barnpornografibrott i Sjöbo. Det upprättades även en anmälan gällande utnyttjande av barn för sexuell posering (inkl. grov).

ANDTS

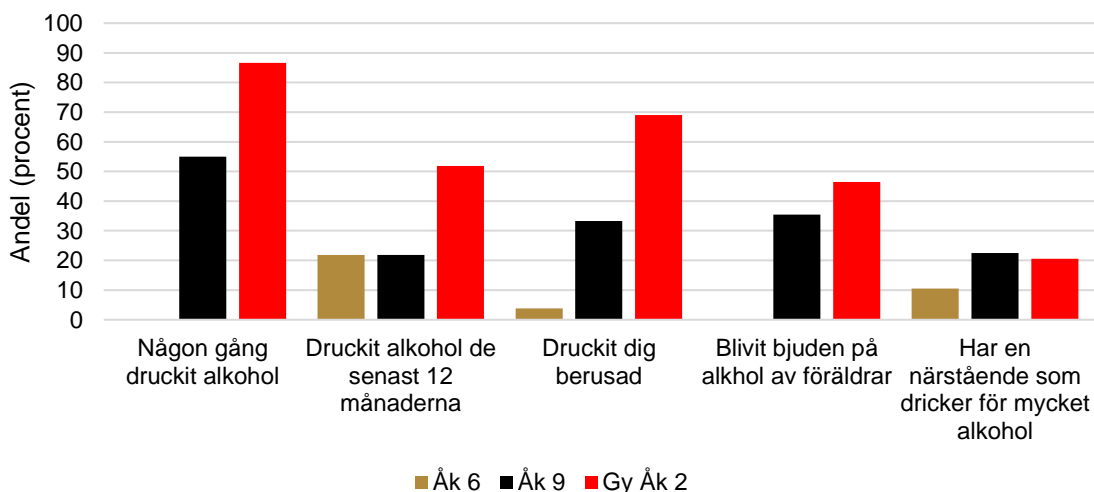
ANDTS är ett samlat begrepp för alkohol, narkotika, doping, tobak och spel om pengar. ANDTS har skadliga konsekvenser för folkhälsan på flera sätt och har koppling till både psykisk ohälsa och kriminalitet.

Ungefär en sjättedel av eleverna i årskurs 9 och en femtedel av eleverna på årskurs 2 på gymnasiet uppger att de röker cigaretter. En mindre andel uppger att de röker dagligen. Det är också vanligare att elever snusar på gymnasiet än i årskurs 9. I jämförelse med Region Skåne har Sjöbo en högre andel ungdomar som uppger att de röker och snusar, bortsett från elever som snusar i årskurs 9.

I statistik från Region Skånes Folkhälsoenkät framgår det att 13 procent av de vuxna i kommunen har en riskkonsumtion av alkohol, vilket är lägre än genomsnittet för regionen. Däremot visar motsvarande undersökning för barn och unga att elever i årskurs 6, årskurs 9 samt i årskurs 2 på gymnasiet i större utsträckning än regionen druckit alkohol samt druckit sig berusade.

I samtliga årskurser är det fler flickor än pojkar som druckit alkohol. Flickor uppger också i större utsträckning att de har en närstående som dricker för mycket alkohol. Ungefär en tredjedel av eleverna i årskurs 9 och närmare hälften av eleverna på gymnasiet blir bjudna på alkohol av sina föräldrar.

Barn, unga och alkohol (2021)

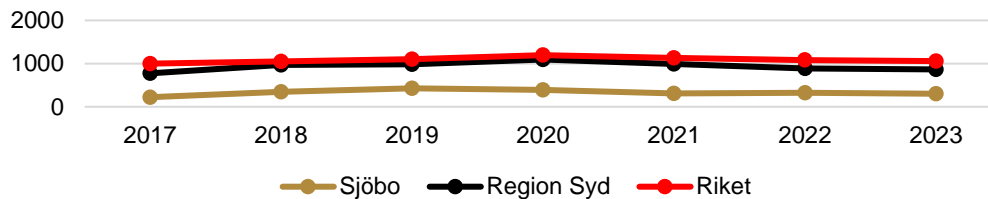

Under 2023 skrevs anmäldes totalt två (2) brott mot alkohollagen: en anmälan om olovlig försäljning inkl. grov, innehav, olovligt anskaffade av alkohol (1§ 2 p., 4§) samt en anmälan om olovligt anskaffande av alkohol, olovlig hantering av alkohol (7,9 §).

I trygghetsmätningen uppger en tiondel av de svarande att de upplever berusade personer utomhus. En lika stor andel uppger även att det finns problematik med bostäder som agerar som tillhåll för alkoholmissbrukare i det egna bostadsområdet.

I den nationella trygghetsundersökningen (2021/2022) uppger två procent av de svarande att de i stor utsträckning upplever problematik med påverkade personer utomhus. Motsvarande siffra i medborgarundersökningen (2023) visar att en tredjedel av de svarande anser att problematiken är ganska eller mycket stor. Observera att siffrorna både gäller påverkan av alkohol och narkotika.

Antal anmälda narkotikabrott per 100 000 invånare 2017-2023

Narkotika definieras i Narkotikastrafflagen (1968:64) som läkemedel eller hälsofarliga varor med beroendeframkallande egenskaper eller euforiserande effekter. Under 2023 anmäldes totalt 58 narkotikabrott i kommunen. Samtliga narkotikabrott i Sjöbo gällde eget bruk eller innehav. Det kan dock finnas ett stort mörkertal gällande narkotikabrottslighet, då antalet anmälningar enbart speglar hur stora resurser polisen ägnat åt att upptäcka denna typ av brott. Resultaten av de avloppsprover som genomförts i kommunen visar att amfetamin, kokain och MDMA (ecstasy) är förekommande i kommunen.

Ungefär en tiondel av de svarande i Region Skånes folkhälsoenkät för vuxna uppger att de använt cannabis någon gång. En liten andel uppger att de använt någon annan typ av narkotika, eller använt narkotikaklassad medicin på ett icke ordinärt sett. Det är en lägre andel vuxna som uppger att de brukat narkotika i kommunen i jämförelse med genomsnittet för regionen.

Motsvarande siffror för barn och unga visar att 11 procent av eleverna på gymnasiet och 6,5 procent av eleverna i årskurs 9 någon gång använt narkotika. En lägre andel för båda årskurser uppger att de använt narkotika de senaste 12 månaderna. Det är vanligare att pojkar använt narkotika de senaste 12 månaderna i jämförelse med flickor.

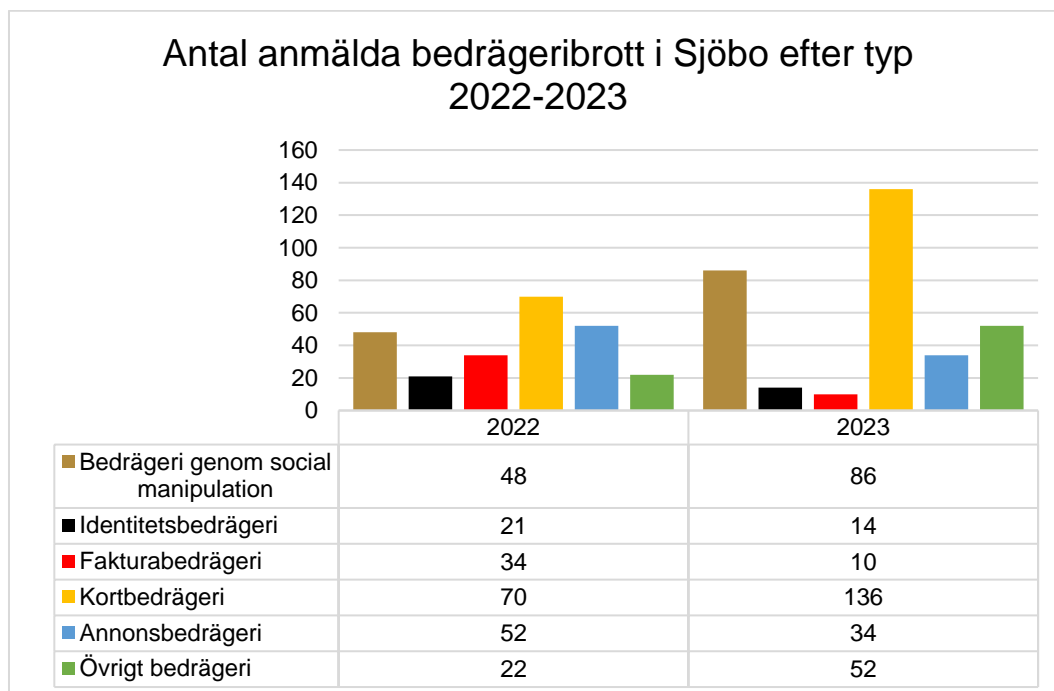
På Färsingaskolan och Malenagymnasiet har hundsök genomförts i syfte att hitta narkotika och förebygga förekomsten av narkotika på skolorna. Hundsöken har genomförts flera gånger under läsåren 2022/23 samt 2023/24. Hundsöken har resulterat i intresse av hunden vid fyra tillfällen, markeringar vid tio tillfällen och inga fynd. Om en hund visar intresse eller markerar, öppnas skåpet och orosamtal genomförs med eleven och vårdnadshavare av skola, polis och socialtjänst i samverkan.

I medborgarundersökningen uppger två femtedelar av befolkningen att narkotikahandel är ett stort problem i kommunen. I trygghetsmätningen uppger en tiondel att det finns problematik med narkotikapåverkade personer. En något mindre andel uppger också att det förekommer bostäder för narkotikamissbrukare i det egna bostadsområdet.

Bedrägeri

Bedrägeri innebär att gärningspersonen lurar någon att göra något, eller att inte göra något som denne annars skulle ha gjort. Det medför att gärningspersonen tjänar ekonomiskt på det och att det leder till ekonomisk skada för den som blir lurad. Bedrägerier kan genomföras med olika metoder, exempelvis id-kapning, faktura- och kortbedrägerier eller försäljningsbedrägeri.

Antalet anmälda bedrägeribrott i hela landet har haft en uppåtgående trend fram till 2018, för att därefter minska fram till 2022. Under 2023 ökade de anmälda brotten igen. Det finns ett stort bortfall i antalet anmälda bedrägeribrott på en kommunal nivå i den nationella statistiken, eftersom bedrägeribrotten oftast inte kan kopplas till en fysisk plats.

Lokal statistik från polisen visar att totalt 332 bedrägeribrott anmäldes under året, vilket är ökning en sedan föregående år (2022) då totalt 247 brott anmäldes. De flesta anmälda brott var kortbedrägeri, bedrägeri genom social manipulation samt övrigt bedrägeri (52 brott). 122 av de anmälda brotten under 2023 hade internationell anknytning.

De flesta brott riktades mot en äldre eller funktionsnedsatt person. I majoriteten av brotten var den målsägande över 65 år. Sjöbo tätort, Äsperöd, Vollsjö och Blentarp har identifierats som de främst utsatta platserna i kommunen.

Den självrapporterade utsattheten för bedrägeri är generellt låg. I trygghetsmätningen uppger enbart tre procent att de blivit drabbade av bedrägeri de senaste 12 månaderna.

Bedrägeribrotten drabbar även föreningslivet och näringslivet. I den enkätundersökning som skickades ut under 2023 uppger fem respektive 17 procent av de svarande att de drabbats av brott de senaste två åren.